

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga institutionen

Klimatförändringar som ett säkerhetshot

En studie av internationella organisationers
säkerhetsisering av klimathoten

Kandidatuppsats i Statsvetenskap

VT 2013

Dragana Davidovic

Handledare: Mathias Zannakis

Antal ord: 11995

Abstract

International organizations are important actors on the stage of world politics, and how these actors securitize the climate change issue is of importance for how it will be tackled by actors on global and national levels. The purpose of this study is to contribute to research on climate security discourses and how climate change is defined as a security concern amongst different actors. This study, in contrast to previous research, focuses on systematically mapping the definitions made by different international organizations by asking: *whose security is at stake; who is responsible for responding to the threat; how is the nature of the threat defined; and what responses are suggested?* By analyzing material consisting of a variety of documents and statements from five international organizations, I aim to identify differences between these actors – in how the climate change issue is conceptualized from a security perspective. The result of the study shows that only one of the organizations shows clear elements of the national/geopolitical security discourse, while all of the other actors primarily use the human security discourse. This has positive implications for addressing the climate change challenge in global environmental politics.

Keywords: Securitization, climate change, discourses, national/geopolitical security, human security, international organizations.

Innehåll

1. Inledning.....	4
2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning	5
2.1. Environmental security – diskurser och klimatsäkerhet.....	5
2.2. National/geopolitical security vs. human security diskursen	7
2.3. Internationella organisationers makt på den globala politiska arenan.....	10
2.4. De senaste forskningresultaten – ett avstamp för vidare studier	11
3. Syfte och frågeställningar.....	14
4. Metod	14
4.1. Diskurser och idealtypskonstruktion	14
4.2. Analysverktyget och dess tillämpning.....	15
4.3. Val av analysenheter och material	16
5. Resultatredovisning och analys	19
5.1. Sammanfattning av resultat och disposition.....	19
5.2. IPCC (det vetenskapliga organet).....	19
5.3. OECD och Världsbanken (de ekonomiska organen).....	21
5.4. UNEP (miljöorganet).....	24
5.5. NATO (säkerhetsorganet).....	27
6. Slutdiskussion.....	29
7. Källförteckning.....	32
8. Appendix: Analyserat material.....	33

1. Inledning

Klimatförändringar har den senaste tiden varit en dominerande fråga i den globala miljöpolitiska debatten och allt fler aktörer kopplar numera klimatförändringar till säkerhetsfrågor. Forskare, beslutsfattare, och även media gör i allt större utsträckning kopplingar mellan klimathotet och säkerhet (Detraz 2011: 104). Man talar om klimatförändringar i termer av en så kallad "threat multiplier", som innebär att redan existerande säkerhetsfrågor relaterade till den pågående miljöförstörelsen och utarmningen av jordens resurser riskerar att förvärras av förändringar i klimatet (Montini 2011: 68). I en rapport publicerad 2009 av FN:s säkerhetsråd, med titeln *Climate change and its possible security implications*, beskrivs olika sätt på vilka klimatförändringar kan ha denna förvärrande effekt. Några av konsekvenserna som nämns av förändringar i klimatet är t.ex. vattenbrist, jordförstörelse, försämrade matproduktion och höjda havsnivåer. Dessa faktorer kan ge upphov till frivillig eller ofrivillig migration och i vissa fall även konkurrens om knappa naturresurser i utsatta områden, vilket i sin tur också kan tänkas öka risken för våldsamma konflikter. (Montini 2011: 68ff). Effekterna av förändringarna i klimatet kommer främst att upplevas i utvecklingsländer där stora populationer är beroende av redan hårt belastade naturresurser, och där staters förmåga att hantera dessa utmaningar är som mest begränsade (McDonald 2013: 43). Klimatfrågans omfång och de konsekvenser som väntas följa, framförallt i dessa redan utsatta områden, har gjort att allt fler aktörer ger uttryck för behovet av att uppfatta och behandla klimatförändringarna som ett säkerhetshot. Genom att koppla förändringarna i klimatet till säkerhet förväntas problemet lyftas högre upp på den säkerhetspolitiska agendan, där de tilldelas den uppmärksamhet och de resurser som krävs för att gynna de mest utsatta för klimatförändringarnas påverkan (Detraz 2011:116). Man brukar tala om att miljöfrågor lyfts från "low politics" till "high politics" i säkerhetsdebatten där de får likvärdig uppmärksamhet och behandling som övriga säkerhetsfrågor (Barnett 2003:14).

Det är också detta som inom säkerhetsteorierna utvecklade av den s.k. Köpenhamnskolan under 1990-talet kallas för "securitization of the environment". Enligt teoretiker inom denna teoribildning är handlingen att omvandla miljöproblem till säkerhetsfrågor någonting socialt konstruerat och som främst genomförs av högt uppsatta politiska beslutsfattare. (Buzan m.fl. 1998). Att identifiera något som en säkerhetsfråga leder till en högre prioritering av problemet men gör också att det implicerar särskilda åtgärder samt vilka aktörer som tar ansvar. Att definiera klimatförändringar som ett säkerhetshot är inte bara ett sätt att lyfta frågan högre upp på den politiska agendan utan innebär också viktiga konsekvenser för hur problemet hanteras. Det finns dock olika sätt att definiera klimatförändringar som ett säkerhetshot, och

de två synsätt (eller s.k. *diskurser*) kring klimatsäkerhet som kommer att ligga i fokus för denna studie är ”national/geopolitical security” och ”human security”. Om klimatförändringar tolkas utifrån ett national/geopolitical perspektiv definieras klimathoten som ett hot mot stater och den nationella säkerheten, vilket gör enskilda stater ansvariga för lösningar. Att istället tolka klimatförändringar utifrån ett human security perspektiv innebär att klimathoten tolkas som ett hot mot *alla* människors säkerhet, vilket förutsätter åtgärder som hanterar en betydligt bredare arsenal av risker och hot riktade mot jordens befolkning. (Evans 2012; Detraz 2011). Beroende på vilket sätt aktörer väljer att tolka klimatförändringarna får därmed konsekvenser för hur klimathotets natur definieras, vad eller vem/vilka som står i fokus för säkerheten, vem som ansvarar för att agera mot hotet samt vilka lösningar som föreslås. Detta påverkar i sin tur även utformningen av nationella policys, där internationella organisationer kan ha ett särskilt inflytande, men styr också hanteringen av klimatproblematiken på global nivå. Internationella organisationer har makten att utforma problem på ett visst sätt och styr därmed vilka åtgärder som diskuteras i internationella klimatdebatter där såväl stater som internationella organ inom olika områden är involverade. Klimatsäkerhet diskuteras inte bara av stater och traditionella organ som arbetar med miljöfrågor, utan också av säkerhetsorgan och ekonomiska organ som arbetar på utvecklingsområdet. (Pedrazzini 2011; Barnett 2009). Då det saknas systematiska studier av internationella organisationers definitioner av klimatförändringar i förhållande till säkerhetsfrågor fokuserar denna studie på dessa aktörer. Att studera om det finns *skillnader* i definitioner mellan traditionella organ som arbetar på miljöområdet och säkerhetsorgan samt ekonomiska organ, som kan få ett större inflytande i den globala klimatpolitiken, är relevant för att förstå hanteringen av klimathoten.

2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning

2.1. Environmental security – diskurser och klimatsäkerhet

Miljösäkerhet, ”environmental security”, är ett relativt nytt begrepp på det säkerhetspolitiska området och inom den globala miljöpolitiken. Miljöförstöring och numera även förändringar i klimatet som fått en allt större plats i debatten är något som kan räknas under detta begrepp¹. Det var först vid publiceringen av Brundtlandrapporten – *Our Common Future* – 1987 som environmental security introducerades som begrepp, och har sedan dess använts av forskare och aktörer på olika nivåer som arbetar såväl inom miljöområdet som på säkerhetsområdet

¹ Man brukar även tala i termer av *klimatsäkerhet* för att specificera förhållandet mellan just klimatförändringar och säkerhetsfrågor, men detta förhållande räknas också in under begreppet *environmental security*.

(Barnett 2003: 8). Det finns dock ingen klar definition av begreppet, utan det kan tolkas på olika sätt beroende på hur kopplingen görs mellan miljöfrågor och säkerhet. Enligt Barnett kan dessa olika tolkningar kategoriseras i sex olika huvudsakliga förklaringar, varav tre av dem har varit särskilt framstående i forskningen och deras inflytande vad gäller policy: Klimatförändringar² kan tolkas som 1) ett hot mot den nationella säkerheten, 2) en potentiell orsak till våldsamma konflikter, eller 3) en risk för människors säkerhet, dvs. ett hot mot *human security*. (Barnett 2009: 554). Det finns dock inga klara skiljelinjer mellan dessa olika sätt att definiera ett miljöproblem, utan de olika förklaringarna kan lätt gå in i varandra vilket illustreras närmare nedan. De två tolkningar – s.k. *diskurser* – som jag kommer att fokusera på i denna studie och som har behandlats även i tidigare forskning är ”human security” och ”national/geopolitical security”. Om klimatförändringar definieras som ett hot mot stater och den nationella säkerheten implicerar detta att förändringar i klimatet utgör ett externt hot mot samhället, vilket gör enskilda stater ansvariga för lösningar snarare än att se det som ett problem som kräver *collective action* av världens stater tillsammans (Evans 2012: 42). Att istället tolka klimatförändringar som en risk eller ett hot mot människors säkerhet ställs *alla* människor som föremål för säkerhet snarare än ett snävare fokus på stater. En viktig skillnad som också lyfts fram är att när man går från national/geopolitical security till human security diskursen innebär det att fokus flyttas från ”threats” till ”vulnerabilities” (Detraz 2011: 112). Man går därmed från att tala om hot mot staters stabilitet och säkerhet till risker som berör människors sårbarhet. Innan jag går vidare till en närmare förklaring och problematisering av dessa två diskurser är en förklaring av vad ”diskurser” innebär och hur de kan användas av olika aktörer nödvändig.

Det finns olika definitioner av vad diskurser är men en allmän förklaring är att diskurser är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen: ”Vårt sätt att tala på spelar en aktiv roll i skapandet och förändringen av vår omvärld, identiteter och sociala relationer” (Jørgensen 2000: 7ff). ”Genom att framställa världen på ett visst sätt konstitueras också objekt på ett bestämt sätt, gränser skapas mellan sant och falskt, och gör vissa typer av handlingar relevanta och andra otänkbara” (Ibid: 138). En annan definition är att diskurser är ett slags förklarande ramverk som förändras och utvecklas av aktörer i samhället över tid, och kan när de under en viss tidpunkt blir dominerande definiera villkoren under vilka specifika frågor diskuteras i debatter (Hajer 1995: 44, Detraz 2011: 105, McDonald 2013: 44). Diskurser är därmed ett kraftfullt

² Barnett använder i sin artikel begreppet *environmental change* för att beskriva de sätt på vilka miljöproblem kan tolkas; jag har här ersatt det med klimatförändringar som står i fokus för denna studie.

verktyg att använda även när det gäller att styra internationella klimatdebatter, vad som sägs och av vilka aktörer olika ståndpunkter uttrycks. Olika tolkningar av klimathoten i förhållande till säkerhetsfrågor uppmuntrar särskilda politiska responser till dem, legitimerar vissa aktörer att vidta åtgärder samt definierar villkoren för hur problemet i sig diskuteras i internationella debatter (McDonald 2013: 44). Diskurser kan på så sätt användas av aktörer i ett strategiskt syfte för att dra uppmärksamhet till klimatfrågan eller forma den på ett visst sätt som gör att särskilda aktörer tar ansvar. Detta i linje med Köpenhamnskolans teori om säkerhetisering (*theory of securitization*) som säger att genom att omvandla ett problem till en säkerhetsfråga förändras också sättet på vilket det hanteras. Enligt teorin tillåts den politiska eliten i stater ta den ledande rollen när ett problem strategiskt kopplas till säkerhetsfrågor (Buzan m.fl. 1998). Stater legitimeras att vidta extrema åtgärder på samma sätt som för övriga problem som hotar den nationella säkerheten. Detta är något som kan resultera i klimatpolicys där fokus läggs på staters stabilitet (i linje med national/geopolitical security), vilket underminerar de risker som finns vad gäller människors säkerhet till följd av klimathoten. (Detraz 2011:116).

Diskurser kan på så sätt styra utformningen av policys i en viss riktning men de ställer också specifika element vad gäller klimatsäkerhet i fokus (Detraz 2011: 107). De två diskurser som behandlas i denna studie har olika svar på frågor som: *vad eller vilkas säkerhet står på spel; vem bär ansvaret för säkerheten; hur definieras hotets natur; vilka olika lösningar föreslås?* Dessa frågor diskuteras i de två diskurserna nedan och kommer senare användas i analysen av de internationella organens tolkningar av klimathoten.

2.2. National/geopolitical security vs. human security diskursen

National/geopolitical security är den diskurs som fokuserar på miljöproblem, i det här fallet klimatförändringar, som ett traditionellt hot mot den nationella säkerheten. Tidigare forskare har visat att de aktörer som väljer att tolka klimathoten utifrån detta tankesätt lägger fokus på knapphet i naturresurser som utgör en risk för våldsamma konflikter, vilket i sin tur utgör ett hot mot staters stabilitet. (Detraz 2011: 106). Dessa konflikter har störst risk att bryta ut i redan utsatta områden där det finns ett beroende eller en knapphet i naturresurser, vilket kan leda till konflikter både inom och mellan stater (Barnett 2003: 9). Diskursen bygger på just tidigare forskning som lägger störst vikt vid förhållandet mellan klimatförändringar och risk för beväpnade konflikter, och föreslår därmed hot mot staters suveränitet samt deras kapacitet att förse befolkningen med livsnödvändiga resurser och beskydd (McDonald 2013: 45). Andra sätt på vilka klimatförändringar kan utgöra ett hot mot den nationella säkerheten och staters institutionella kapacitet är genom att påverka den ekonomiska tillväxten, då t.ex. produktion

av viktiga handelsråvaror kan minska till följd av förändringar i klimatet. De flesta hot utgörs dock av externa aktiviteter bortom staters egen kontroll, såsom vatten- och luftföroreningar eller ökade utsläpp av växthusgaser i atmosfären. (Barnett 2009: 554). Klimatförändringar uppfattas som något som kan orsaka konflikter och politisk instabilitet i såväl stater som i regioner. Detta till följd av en olämplig hantering av naturresurser som t.ex. vatten och landområden, men också pga. förändringar i nederbördsmönster och temperaturskillnader som kan orsaka stress på ekosystem genom effekter som översvämningar, kraftiga stormar eller torka i vissa områden. Dessa händelser skapar instabilitet till följd av katastrofer, ökade hälsorisker, och minskad tillgång till brukbar mark och rent vatten, vilket skapar miljöflyktingar och leder till ökad risk för naturresurskonflikter. (Pedrazzini 2011: 2).

Fokus för national/geopolitical security diskursen ligger alltså på politisk instabilitet och hot mot den nationella säkerheten till följd av förändringar i klimatet, men även bestämda aktörer ställs i centrum. Stater är nyckelaktörerna och har i uppgift att förse människorna, dvs. hela befolkningen, med säkerhet samt vidta åtgärder mot klimathoten. De policys som utformas resulterar ofta i kortsiktiga lösningar i form av "adaption strategies" som innehåller åtgärder för att undvika våldsamma konflikter och säkra staters stabilitet. (Detraz 2011:106). Militären ses här som en viktig resurs och tanken är att klimathoten ska integreras i försvarets arbete; militären ska skapa strategier som skyddar nationella intressen bättre samt minimerar risken för katastrofer (McDonald 2013: 45).

Human security är den diskurs som förklarar miljöproblem främst som ett hot mot världens människor, dvs. hela jordens befolkning, snarare än enskilda aktörer i form av stater. Medan national/geopolitical security diskursen fortfarande kan kopplas direkt till militären, eftersom försvaret har i uppgift att skydda nationella intressen, är human security diskursen närmast kopplat till säkerhet på individnivå (Detraz 2011: 106). Definitionen av human security lyder som följande: *Human security is a variable condition where people and communities have the capacity to manage stresses to their needs, rights, and values.* Ett miljöproblem blir därmed en fråga om human security när människors och samhällens behov, rättigheter och värden undermineras. (Barnett 2009: 556). Detraz påpekar dock vikten av att skilja mellan *begreppet* human security, som kan referera till vad som helst som har negativ inverkan på människors säkerhet/överlevnad, och *diskursen* human security där hotet utgörs av negativa konsekvenser av miljöförstöring, och där alla människors sårbarhet står i fokus. (Detraz 2011: 106). Human security diskursen är därmed generellt bredare än national/geopolitical security eftersom den tidigare rör *alla* människors intressen medan den senare främst behandlar dem som riskerar att

drabbas av naturresurskonflikter. Däremot finns det en oro för konflikter kring naturresurser även i denna diskurs, men det är långt ifrån den enda frågan som är av betydelse (Ibid). Man talar om negativa konsekvenser för människor som inkluderar t.ex. förluster av livsuppehälle, ökad fattigdom, tillgången till naturresurser såsom energi, mat och rent vatten samt risker för människors hälsa. I human security diskursen står alltså människors säkerhet i centrum, inte den nationella säkerheten, vilket hör samman med diskursens fokus på sårbara populationer snarare än naturresurskonflikter och staters stabilitet. Man talar, som tidigare nämnt, i termer av *vulnerabilities* snarare än hot mot nationella intressen. De policys som utformas i linje med human security diskursen är därför främst riktade mot hotade mänskliga populationer. (Detraz 2011: 112).

De aktörer som har i uppgift att förse människor med säkerhet är inte bara stater utan en rad andra aktörer; statliga som icke-statliga aktörer från lokal till global nivå. (Detraz 2011: 107). Ingen bestämd aktör bär ansvaret för säkerheten men tydligt för diskursen är att inte förlita sig på militären eller staten för denna uppgift. Enligt McDonald bygger diskursen på två centrala premisser: 1) Stater är otillräckliga aktörer vad gäller att förse befolkningen med säkerhet, 2) den globala politikens realiteter, eller förutsättningar, i dagsläget gör att ett fokus på staters suveränitet eller skydd av territorier inte längre reflekterar oron kring säkerhet för de flesta människor samt de utmaningar som aktörer ställs inför på säkerhetsområdet idag. (McDonald 2013: 46). Barnett & Adger lyfter dock fram stater som viktiga aktörer vad gäller människors säkerhet, och menar att *human security* inte kan separeras från de rättigheter, den service samt det beskydd av människors liv som staten på olika sätt förmedlar (Barnett & Adger 2007: 646). De talar däremot även om olika sätt på vilka klimatförändringarna kan underminera staters kapacitet att förse människor med säkerhet, vilket går i linje med att andra aktörer delar på ansvaret tillsammans med stater. Stater bör alltså inte vara de enda aktörerna som har i uppgift att upprätthålla säkerheten enligt förespråkare för human security diskursen.

Åtgärder som föreslås inom diskursen är framför allt s.k. ”mitigation efforts” som syftar till att förmildra effekterna av klimatförändringar, genom olika åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Men också ”adaption efforts” för ökad resiliens – återhämtningsförmåga eller motståndskraft – i samhällen som är särskilt hotade av klimatförändringar har även vuxit fram inom denna diskurs. Att bryta marginaliserande mönster och orättvisor i samhället genom omfördelning av materiella resurser är centralt för att förse sårbara populationer med säkerhet och ge dem större kraft att möta de utmaningar som de ställs inför (McDonald 2013: 46).

De två diskurserna som diskuterats ovan representerar två olika tolkningssätt av klimathoten som ger konsekvenser för hur problemet kopplas till olika säkerhetsfrågor och hur det i sin tur hanteras. Det är dock inte bara *hur* man talar om klimatförändringarna utan också *vem* som talar om dem som har betydelse för hur problemet hanteras. Klimatförändringar ses idag som ett av de största hoten mot samhället, och när dessa nu allt mer kopplas till säkerhetsfrågor av betydelsefulla aktörer inom den globala klimatpolitiken får det konsekvenser för såväl stater som människor över hela världen. Inte bara stater, utan även internationella organisationer är aktiva inom debatter kring miljösäkerhet samt kopplingarna mellan klimathoten och säkerhet. Nedan följer en diskussion av dessa aktörers betydelse på området.

2.3. Internationella organisationers makt på den globala politiska arenan

Nationella policys är ofta det första steget i hanteringen av ett miljöproblem, men när det gäller ett fenomen med gränsöverskridande effekter såsom klimatförändringar fungerar internationella organisationer (IOs) som en viktig plattform för globalt samarbete (Pedrazzini 2011: 2). IOs är viktiga aktörer på den globala politiska arenan eftersom de för samman stater för att lösa problem som kräver *collective action* på global nivå (Evans 2012: 64), men de har också både direkt och indirekt inflytande vad gäller staters och individers förmåga att anpassa sig till klimatförändringar. Ett direkt inflytande genom fattandet av beslut i förhandlingar och implementeringen av policys, och ett indirekt inflytande genom tekniskt och ekonomiskt stöd till utvecklingsländer (Barnett & Adger 2007: 650). På vilket sätt dessa aktörer definierar klimatproblematiken – om de tolkar klimatförändringar som ett hot främst mot människors säkerhet eller den nationella säkerheten – styr vilka åtgärder som föreslås i internationella klimatförhandlingar och påverkar i sin tur utformningen av policys samt vilka aktörer som tar ansvar. Men IOs är mer än en viktig plattform för globalt samarbete:

International organizations are central actors on the stage of world politics. They are not simply passive collections of rules or structures through which others act. Rather they are active agents of global change. They develop new policy ideas and programs, manage crises, and set priorities for shared activities that would not exist otherwise. (Barnett & Finnemore 2004, *Rules for the world, International organizations in global politics*: 156)

Internationella organisationer har en speciell form av makt i förhållande till andra aktörer på den globala politiska arenan. De har makten att klassificera och definiera innebörden av olika begrepp eller objekt genom att sätta etiketter på den sociala tillvaron – något som kallas för ”the power of classification” och ”fixing of meanings” (Barnett & Finnemore 2004: 31). Ett exempel skulle vara att definiera innebörden av begreppet ”miljöflykting” – vem/vilka det är

som räknas som miljöflyktingar – vilket i sin tur påverkar hanteringen av dessa. Eftersom IOs har makt att identifiera, klassificera och förändra innebörden av olika fenomen spelar de en betydelsefull roll även vad gäller konstruktionen av klimatproblematiken. IOs har på så sätt möjligheten att påverka vilka det är som ska vara föremål för säkerheten och hur klimathotens natur definieras. IOs har dessutom i egenskap av ”skapare av normer”, som föreskriver vad som är legitimt eller acceptabelt beteende bland stater, ytterligare en viktig position genom vilken de talar om hur klimatproblematiken *bör* hanteras (Barnett & Finnemore 2004: 33).

Genom publikationer av alarmerande klimatrappporter, som får stor uppmärksamhet i media, påverkar IOs också omvärldens uppfattningar av klimatproblematiken i termer av vad som måste göras. Eftersom IOs ofta arbetar genom att samla in och analysera empirisk data från sina medlemmar har de flesta en vetenskaplig utgångspunkt i sina olika uppdrag (Carrington m.fl. 2008: 4). Därmed kan IOs uppfattas som aktörer med en viss expertis på området, och vad som sägs av dessa i diverse publicerade rapporter kan tas på större allvar. Det är alltså inte bara *hur* utan också *vem* det är som faktiskt talar om problemet som är av betydelse. IOs definitioner av klimatförändringar kan därmed även tänkas påverka aktörer på andra nivåer än den globala genom ett indirekt inflytande på nationella policys. Detta i linje med argumentet att IOs kan förändra staters intressen och agerande genom att ändra deras preferenser. ”Stater lär sig att acceptera de normer, värden och uppfattningar om intressen som internationella organisationer skapar.” (Finnemore 1996: 5ff).

IOs kan även ha ett direkt inflytande på nationella policys genom att stater delegerar en del av sin makt eller suveränitet till organen, vilket bidrar med att lösa problem som staten inte kan hantera på egen hand samtidigt som de interna förhållandena i det egna landet förbättras (Carrington et al. 2008: 4). IOs inflytande på nationella policys är ett viktig antagande som en utgångspunkt för studien, men detta är inget som kommer att undersökas närmare här utan fokus ligger enbart på internationella organisationers definitioner av klimathoten och hur detta i sin tur kan påverka hanteringen av problemet.

2.4. De senaste forskningresultaten – ett avstamp för vidare studier

I den senaste forskningen har man systematiskt börjat identifiera de olika sätt på vilka klimatförändringar och säkerhet kan kopplas till varandra i form av specifika diskurser (McDonald 2013, Detraz 2011), medan andra forskare har undersökt huruvida det har skett något skifte i internationella debatter med avseende på hur klimatförändringar diskuteras i förhållande till säkerhetsfrågor (Detraz & Betsill 2012, Oels 2013). Dessa forskare har dock inte lagt fokus

enbart på internationella organ utan har tolkat material och uttalanden från flera olika aktörer såsom enskilda forskare, politiker, organisationer och andra policyskapare genom att studera dokument och uttalanden i media. Eftersom kopplingar mellan klimat och säkerhet görs i allt större utsträckning inte bara av traditionella organ som arbetar på miljöområdet utan även av politiska och ekonomiska organ samt säkerhetsorgan (Pedrazzini 2011:1), och dessa organs växande inflytande på den globala politiska arenan, är det viktigt att systematiskt undersöka även dessa aktörers definitioner i debatterna om klimatsäkerhet.

Barnett (2009) som pratar om både human security och nationell säkerhet menar att hotet mot den nationella säkerheten fortfarande är det dominerande synsättet bland stater, och att risken för våldsamma konflikter (till följd av förändringar i klimatet) är den fråga som har fått störst uppmärksamhet av policyskapare. Human security har dock fått viss uppmärksamhet bland olika utvecklingsorgan, miljögrupper och organisationer då man genom detta lyckas fånga in risker som skapar sårbarhet. Human security fångar in och definierar klimathotens natur bättre än begrepp som t.ex. ”hållbarhet” eller ”sårbarhet” enligt Barnett, och kan dessutom integrera säkerhet på olika nivåer – nationellt, lokalt och globalt. I framtiden tror Barnett att human security kommer få en mer central roll inom både miljö- och utvecklingsområdet, och även bli mer framträdande i respektive policyområde. (Barnett 2009: 556ff)

Detraz och Betsill (2009) menar å andra sidan att human security har varit och fortfarande är den diskurs som har genomsyrat internationella debatter kring klimatförändringar. Genom innehålls- och diskursanalys visar de att såväl tidigare internationella politiska debatter kring klimatförändringar som debatten i FNs Säkerhetsråd 2007, har influerats av human security. Det har enligt forskarna inte skett något skifte till national/geopolitical security diskursen då den uttryckta oron för våldsamma konflikter, som utgör ett hot mot staters stabilitet till följd av t.ex. knapphet i naturresurser, fortfarande är begränsade. När sådan oro uttrycks sker det oftast i samband med uttryck för människors säkerhet (human security), och kan därmed ses som en del av den dominerande diskursen snarare än ett skifte till fokus på nationell säkerhet. Enligt författarna står human security diskursen stabilt kvar som den dominerande diskursen i den internationella politiska debatten, men förnekar samtidigt inte att det skulle kunna ske ett skifte i framtiden. Ett sådant skifte, till national/geopolitical security, vore däremot enligt dem negativt eftersom de policylösningar som föreslås av förespråkare inom denna diskurs inte räcker till för hanteringen av klimathotens utmaningar. (Detraz & Betsill 2009: 303ff).

McDonald (2013) som systematiskt undersöker fyra olika diskurser som förklarar förhållandet mellan klimatförändringar och säkerhet; national, human, international och ecological security (där det senaste inte fått någon uppmärksamhet alls inom internationell klimatpolitik), menar i likhet med Barnett att national security är en av de dominerande diskurserna, också här bland stater. McDonald lyfter fram national security diskursen som förespråkare av s.k. status-quo: bevarandet av suveränitet och territoriell integritet vilket han, precis såsom Detraz och Betsill, menar inte går ihop med skalan av de utmaningar och hot som människor ställs inför till följd av klimatförändringar (McDonald 2013: 42ff). Viktigt att påpeka är att jag i denna studie inte kommer försöka avgöra om den ena diskursen är bättre än den andra i någon slags normativ diskussion, utan fokus ligger här på att identifiera eventuella skillnader mellan internationella organ och vad detta i sin tur ger för implikationer vad gäller hanteringen av klimathoten.

Detraz (2011) som genom en kvantitativ metod analyserar en mängd olika texter från media, forskarvärlden och enskilda policymakare, gör ytterligare en viktig upptäckt som kan vara av intresse för denna studie. Detrazs analys visade att human security diskursen ofta används i kombination med national/geopolitical security diskursen³. En möjlig tolkning, menar Detraz, är att fokus läggs på frågor relaterade till human security av aktörerna endast om de samtidigt länkas till naturresurskonflikter eller staters stabilitet i första hand. (Detraz 2011: 115).

Givet vad dessa forskare ovan har kommit fram till i sina studier är det intressant att se om resultaten gäller även när inflytelserika internationella organ står i fokus. Eftersom det saknas systematiska studier av just IOs definitioner av klimatproblematiken är det relevant att göra en sådan undersökning, vilket bidrar till såväl forskningen om miljösäkerhet och konsekvenserna av att koppla miljöproblem till säkerhetsfrågor som internationella organisationers roll i den globala klimatpolitiken. Den forskningslucka som jag därmed har för avsikt att fylla är i första hand effekterna av att koppla miljöproblem, i detta fall klimatförändringar, till säkerhetsfrågor och vad detta i sin tur innebär för hanteringen av problemet. Detta är något som har påbörjats av en del forskare som visat ovan, men det saknas fortfarande studier av internationella organ.

³ Detraz kallar, i sin artikel, national/geopolitical security diskursen för *environmental conflict* och human security diskursen för *environmental security*.

3. Syfte och frågeställningar

Det centrala för studien är att identifiera och kartlägga internationella organs definitioner av klimatförändringar i förhållande till säkerhetsfrågor, och vad detta i sin tur innebär för hanteringen av klimatproblematiken. Beroende på hur aktörerna väljer att göra kopplingen mellan klimathoten och säkerhet styrs vilka lösningar de ser och hur olika policys utformas. Det är alltså inte att det finns olika sätt att tolka klimatförändringar som ett säkerhetshot som är det viktiga här, utan att olika förståelser leder till och legitimerar olika lösningar samt vilka aktörer som tar ansvar för problemet. Internationella organs unika maktposition i förhållande till övriga aktörer på den globala politiska arenan, deras inflytande i nationella policys samt utformningen av globala policys, gör det ytterst relevant att studera just dem. Att identifiera eventuella *skillnader* mellan dessa aktörers definitioner av klimatproblematiken är därmed av betydelse för hur klimathoten kan komma att hanteras på såväl global som nationell nivå.

De övergripande forskningsfrågor som jag vill besvara är:

1. Finns det skillnader i hur olika internationella organ säkerhetiserar klimatfrågan, dvs. gör kopplingen mellan klimathoten och säkerhetsfrågor?
2. Vad ger dessa aktörers tolkningar av klimatfrågan som ett säkerhetshot för implikationer vad gäller hanteringen av klimatproblematiken?

4. Metod

I metodkapitlet diskuteras det analysverktyg som har kommit till användning, hur studien har genomförts samt innehåller motiveringar till val av analysenheter och material.

4.1. Diskurser och idealtypskonstruktion

Då syftet med studien är undersöka om det finns några skillnader mellan de internationella organens tolkningar av klimathoten i förhållande till säkerhetsfrågor kommer jag använda mig av de två diskurserna som behandlades i teoretiska utgångspunkter ovan – *human security* och *national/geopolitical security* – som två idealtyper vilka utgör grunden för min analys. Med hjälp av dessa verktyg försöker jag kartlägga de internationella organens definitioner genom att granska materialet utifrån fyra frågor som har ställts i tidigare forskning vid systematiska studier av klimatkurser. Hur verktyget har skapats och används förklaras närmare nedan. Här fokuserar jag på att motivera varför just idealtypskonstruktion är ett lämpligt verktyg att använda. Eftersom diskurser förändras och utvecklas av aktörer i samhället över tid är de med andra ord föränderliga och kan i vissa fall även överlappa varandra, vilket också är fallet i

denna studie⁴. Att ha ömsesidigt uteslutande idealtyper som kriterium är på så sätt omöjligt när man har att göra med diskurser. Jag har därför skapat två idealtypiska föreställningar om klimatsäkerhet som kan betraktas som teoretiskt renodlade; överlappningar tas inte hänsyn till i analysen utan fokus ligger på att fånga upp *de utmärkande dragen* för de två diskurserna. Med hjälp av dessa på förhand givna idealtyper kan jag kartlägga aktörernas definitioner av klimathoten genom textanalys av olika dokument och uttalanden. Nedan följer en närmare beskrivning av hur materialet har analyserats samt på vilka grunder jag drar mina slutsatser.

4.2. Analysverktyget och dess tillämpning

För att sortera innehållet i det material som studeras använder jag mig av ett eget utformat analysverktyg, som inspirerats och modifierats utifrån frågor som tidigare forskare har ställt i samband med studier av olika aktörers kopplingar mellan klimathot och säkerhet. Det verktyg som jag hade tänkt använda från början var en orsak-verkan-lösning-modell. Under läsningen av tidigare forskning visade sig dock denna modell vara likt de verktyg som forskare använt tidigare. Med inspiration hämtad från dessa valde jag att modifiera mitt eget analysverktyg något vilket resulterade i följande analysram för denna studie:

<i>Preciserande frågeställningar:</i>	National/geopolitical security diskursen	Human security diskursen
1. Vad eller vilkas säkerhet står på spel?	<i>Staters</i> – enskilda staters nationella säkerhet.	<i>Människors</i> – hela världens befolknings säkerhet.
2. Vilka centrala aktörer bär ansvaret att agera mot hotet?	Stater bär det främsta ansvaret – med militären som aktör i fokus.	Aktörer på olika nivåer – stater, NGOs, samhällen, internationella organ.
3. Hur definieras hotets natur? (med avseende på t.ex. orsaker och konsekvenser)	Naturresurskonflikter, miljöflyktingar, staters stabilitet, suveränitet, ekonomiska intressen. <i>Talar i termer av threats</i>	Livsuppehälle, fattigdom, tillgång till mat och rent vatten, människors hälsa. <i>Vulnerabilities i fokus</i>
4. Vilka lösningar föreslås för att hantera problemet?	Kortsiktiga <i>adaption strategies</i> för att undvika konflikter, bevara staters stabilitet, minska risken för katastrofer och skydda nationella intressen.	<i>Mitigation strategies</i> för minskade utsläpp av GHG. <i>Adaption</i> för ökad <i>resiliens</i> i samhällen; bryta mönster av ”inequality” genom omfördelning av resurser.

⁴ Det finns t.ex. en oro för naturresurskonflikter även i human security diskursen, och även stater är aktörer som ryms under båda diskurserna.

Analysverktyget används på så sätt att de preciserande frågorna ställs till det material som studeras och tolkningen varpå jag drar mina slutsatser sker utifrån de ifyllda luckorna under de två respektive *idealtypiska* diskurserna. Innehållet i luckorna är hämtade från beskrivningar i litteraturen och kan betraktas som de utmärkande dragen för de två diskurserna. I min analys kallar jag dessa utmärkande drag ibland för ”element”, eftersom de utgör byggstenarna i de två olika diskurserna. Materialet granskas utifrån de fyra frågorna i verktyget och innehållet i materialet jämförs sedan med de ”typiska svar” som återfinns inom respektive diskurs, för att därefter avgöra vilken diskurs de olika organen placerar sig närmast⁵. Jag har under läsningen av materialet inte försökt placera in allt innehåll under de två idealtyperna i verktyget, utan snarare letat efter olika formuleringar i texterna som kan klassificeras som utmärkande drag för human security eller national/geopolitical security diskursen. Relevanta delar av rapporter och övrigt material har lästs flera gånger och jämförts med varandra för att få en tydlig bild av vilka element som är mest framträdande hos organen. För att undvika subjektiva tolkningar av innehållet i materialet, har jag varit konsekvent med att dra mina slutsatser utifrån vad som anges i mitt analysverktyg.

4.3. Val av analysenheter och material

I denna studie har jag strategiskt valt ut *fem* inflytelserika internationella organ som arbetar inom olika sfärer – IPCC som den viktigaste aktören i den vetenskapliga sfären; UNEP som det viktigaste miljöorganet på den globala nivån; Världsbanken som en betydelsefull aktör i den ekonomiska sfären främst vad gäller finansieringen av anpassning till klimatförändringar; OECD som ett viktigt samarbetsorgan för ekonomisk utveckling, även det i den ekonomiska sfären; samt NATO som främst arbetar på det säkerhetspolitiska området. Gemensamt för organen är att de på olika sätt har ett betydelsefullt inflytande på den globala politiska arenan, och är på olika sätt även viktiga inom den globala klimatpolitiken. NATO är undantaget – ett organ som kanske inte har lika stort inflytande på den globala klimatpolitiska arenan, men har genom sitt samarbete med UNEP och flertalet andra IOs i *Environmental Security Initiative* (ENVSEC) ett betydelsefullt inflytande på området och är därför en relevant aktör att studera. Nedan följer en kort presentation av de fem internationella organen och det material som har studerats med motiveringar till urvalet samt en diskussion kring studiens generaliserbarhet.

⁵ Ett mål med studien har inte varit att dra slutsatser kring *varför* ett specifikt organ placerar sig närmare en viss diskurs än ett annat organ, utan endast att identifiera om det finns skillnader mellan organen.

IPCC

IPCC är det ledande internationella organet vad gäller utvärderingen av klimatförändringar och sammanställer all den senaste vetenskapliga, tekniska och socioekonomiska kunskap om klimatförändringar; dess orsaker, potentiella konsekvenser samt strategier för att hantera dessa publiceras i omfattande vetenskapliga rapporter (ipcc.ch: *Organization*).

IPCC har i egenskap av det ledande organet som lägger ”den vetenskapliga grunden” för den globala klimatpolitiken en överordnad roll i förhållande till de övriga internationella organen i denna studie, eftersom den information som organet producerar till stor del ligger till grund för utformningen av policys bland olika aktörer. IPCC är ett viktigt organ att studera eftersom det redogör för det nuvarande forskningsläget om klimatförändringar; det ger på så sätt den övergripande bilden av klimathoten, men ger också rekommendationer som är relevanta för utformningen av nationella policys i sina rapporter. Även om bilden av ”forskningsläget” är objektiv och rapporterna inte innehåller några krav på policyåtgärder som måste fullföljas har IPCC fortfarande ett stort inflytande i den globala klimatpolitiken. Stater och även vissa IOs⁶, använder sig av IPCCs rapporter som underlag vid utformningen av policys.

Det material som kommer att studeras är främst den sista delen i IPCCs senaste rapport ”IPCC Fourth Assessment Report: Climate Change 2007” – *Climate Change 2007: Synthesis Report*. Denna del innehåller det viktigaste materialet från de övriga tre delarna i rapporten, varav två av dem har studerats utifrån hänvisningar i sammanställningsrapporten; Working group II: *Impacts, Adaption and Vulnerability* och Working group III: *Mitigation of Climate Change*. De har använts när något har varit oklart i ”Synthesis Report” för att läsa utdragen i ett mer utförligt sammanhang vid behov. Detta material förväntas ge svar på de frågor som ställts i analysverktyget och är även det viktigaste materialet att studera då det är en sammanställning av IPCCs senaste arbete på området med klimatförändringar.

Världsbanken, UNEP, NATO och OECD

De andra fyra internationella organen som analyseras i denna studie skiljer sig från IPCC då de huvudsakligen arbetar inom andra områden, och har inte nödvändigtvis ett speciellt fokus enbart på klimatförändringar. En del organ har en betydelsefull roll vad gäller skapandet av internationella miljöavtal, och har ett stort inflytande i utformningen av policys såväl direkt som indirekt. Andra organ har en större betydelse vad gäller finansiering av anpassningen till

⁶ OECD och Världsbanken använder sig t.ex. av IPCCs rapporter som underlag i dokument som har undersökts i denna studie.

klimatförändringar, främst i utvecklingsländer. UNEP, som samordnare av FNs miljöarbete, betraktas som det viktigaste internationella miljöorganet för förståelsen av miljöarbetet på global nivå (Evans 2012: 66), och har därför såsom IPCC en naturlig plats i denna studie. Då det har skett en förskjutning av internationell makt från olika FN-organ och traditionella organ som arbetar på miljöområdet till organ som arbetar inom områden som säkerhet, ekonomi och utveckling (Pedrazzini 2011), har jag valt att studera även Världsbanken, OECD och NATO. Världsbanken och OECD representerar två inflytelserika ekonomiska organ som har betydelse framförallt vad gäller länders anpassningsförmåga till klimatförändringarna. Världsbanken är ett finansiellt organ med fokus på att förmedla resurser i form av finansiellt och tekniskt stöd till utvecklingsländer (worldbank.org), medan OECD arbetar för utformningen av nationella policys som ska förbättra ekonomiskt och socialt välbefinnande för människor i hela världen. (oecd.org). NATO arbetar i första hand på det säkerhetspolitiska området, men har länge haft miljö säkerhet på sin agenda genom NATOs Science for Peace and Security Programme (SPS) och samarbetar numera även internationellt på området genom ENVSEC (nato.org).

Det material som analyseras för att kartlägga dessa aktörers definitioner av klimatförändringar är allt ifrån uttalanden från generalsekreterare om hur organen arbetar med klimathotet, vad som står på respektive organs websidor, ”factsheets”, publicerade rapporter och tillgängliga policydokument som är relevanta för ämnet. Eftersom det finns en mängd dokument möjliga att studera, med undantag NATO⁷, som på olika sätt anknyter till klimatförändringar har jag gjort ett urval på basis av de mest relevanta och senast publicerade dokumenten i form av bl.a. organens strategier, årliga rapporter och dokument med organens senaste arbete inom området för klimatförändringar. Detta materialurval ska förhoppningsvis vara tillräckligt ”brett” för att kartlägga aktörernas tolkningar av klimatproblematiken i förhållande till säkerhetsfrågor, dvs. innehålla svaren på de frågor som ställts i analysverktyget.

Genom att studera internationella organ som arbetar inom olika områden, eller som jag kallar det ”sfärer”, får jag en bred representation av olika organ vilket ger möjlighet att generalisera resultatet till andra organ som arbetar inom samma områden. Dock är inte syftet med studien att generalisera resultatet vidare till andra aktörer utan fokus ligger på centrala, inflytelserika organ på klimatområdet idag, och aktörer som potentiellt kan få större inflytande i framtiden med avseende på de ”icke-traditionella” organen (OECD, NATO och Världsbanken). Då det

⁷ Tillgängligt material för NATO var begränsat i förhållande till de övriga organen, men det material som har studerats är ändå av så pass hög relevans (organets generalsekreterare talar specifikt om klimatförändringar som ett säkerhetshot) och var tillräckligt för att kartlägga organets syn på problemet.

saknas systematiska studier av IOs definitioner vad gäller klimatsäkerhet kan detta istället ses som ett nytt bidrag till den påbörjade forskningen på området.

I övrigt är de utvalda organen i denna studie svåra att ersätta med andra aktörer på den globala politiska arenan. Det finns visserligen flertalet regionala ekonomiska organ som skulle kunna tänkas få ett större inflytande i den globala klimatpolitiken. Men Världsbanken som ”hörs mest” vid publiceringen av klimatrappporter, och OECD i egenskap av det största långivande organet, är båda av stor betydelse för länders anpassning till klimatförändringar och är därför relevanta aktörer att studera. UNEP och IPCC i egenskap av de två viktigaste globala organen på miljöområdet representerar inflytelserika FN-organ, medan NATO representerar ett relativt nytt inflytelserikt säkerhetsorgan på det internationella området. Eventuella skillnader mellan ekonomiska organ, säkerhetsorgan och organ som arbetar främst på miljöområdet är en viktig aspekt som kan studeras genom detta urval av analysenheter.

5. Resultatredovisning och analys

5.1. Sammanfattning av resultat och disposition

NATO är det organ där national/geopolitical security diskursen framgår som tydligast; OECD och Världsbanken intar en tydlig human security position, dock med vissa inslag av national/geopolitical security diskursen; UNEP talar i termer av båda diskursena, men human security är den mest framträdande; av IPCC nämns inte konflikter till följd av klimatförändringar överhuvudtaget, utan det analyserade materialet genomsyras av prat i termer av *vulnerabilites* i linje med human security diskursen. Nedan följer analysen av de internationella organens definitioner av klimatförändringarna som belyser likheter och skillnader. Därefter följer en slutdiskussion kring vilka implikationer aktörernas tolkningar ger vad gäller hanteringen av klimathoten, samt hur resultatet förhåller sig till tidigare forskningsresultat som presenterades i teoretiska utgångspunkter ovan. Analysen är uppdelad efter de olika organen som studerats (på basis av de olika ”sfärer” de arbetar inom) och jämförelsen sker löpande.⁸

5.2. IPCC (det vetenskapliga organet)

I *Climate Change 2007 Synthesis Report* nämns inte konflikter till följd av klimatförändringar en enda gång, utan man pratar om klimatförändringar främst i termer av ”vulnerabilities” och dess påverkan på ekosystem, matproduktion, sårbara industrier och samhällen, vattenresurser, kuster och människors hälsa. Tydliga element av human security diskursen framgår, t.ex. när

⁸ Fetstilta markeringar som görs i citaten nedan är mina egna, inte den ursprungliga källans.

man talar om klimathotens påverkan i olika delar av världen (regioner) och vilka risker detta innebär framförallt för människor: ”The health status of millions of people is projected to be affected through, for example, increases in malnutrition; increased deaths, diseases and injury due to extreme weather events.” (IPCC Synthesis Report, 2007: 48) ...

Climate change is projected to **worsen** conditions (high temperatures and drought) in regions already **vulnerable** to climate variability, and to reduce water availability, crop productivity/.../ and is also projected to increase the **health risks** due to heat waves and the frequency of wildfires. (s.50)

Agricultural production, including **access to food**, in many African countries is projected to be severely compromised. This would further adversely affect food security and **exacerbate** malnutrition. (s.50)

Vad som kan utläsas av citaten ovan är att det implicit är människors säkerhet som står på spel då klimatförändringar på olika sätt innebär negativa konsekvenser för bl.a. människors hälsa samt levnadsupphåll genom att påverka matproduktionen och tillgången till vattenresurser. Här framgår även att klimatförändringar kommer att förvärra redan existerande förhållanden i utsatta eller sårbara områden. Men istället för att definiera klimatförändringar som en ”threat multiplier” i termer av hot, pratar man om *risker* och *sårbarhet* vilket stämmer överrens med human security diskursen. När element från national/geopolitical security diskursen nämns, t.ex. knapphet i naturresurser och potentiell migration till följd av extrema väderfenomen, sker det inte i termer av potentiella risker för konflikter eller hot mot staters stabilitet.

Eftersom IPCCs rapporter innehåller rekommendationer riktade till stater handlar de mycket om hur risker kan integreras i olika sektorer (transport, jordbruk, hälsa etc.) genom nationella policys. Detta gör att stater ställs litegrann i centrum, men samtidigt nämns aktörer på andra nivåer såsom företag, lokala och regionala organisationer samt NGOs vad gäller åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Dessa aktörer kan bidra till att minska utsläppen men deras åtgärder har en liten påverkan på nationella och regionala utsläppsnivåer (s.61). Vad gäller minskning – *mitigation* – av de globala utsläppen krävs internationellt och regionalt samarbete. De åtgärder som nationellt har stått i fokus för hantering av klimatförändringar är just ”mitigation efforts”, men IPCC trycker på att fler åtgärder för anpassning – *adaption* – är nödvändiga: ”A wide array of adaption options is available, but more extensive adaption than is currently occurring is required to reduce vulnerability to climate change.” (s.56)

/.../regardless of the scale of mitigation undertaken over the next two to three decades/.../ adaptation alone is not expected to cope with all the projected effects of climate change, especially not over the long term as most impacts increase in magnitude. (s.56)

Enligt IPCC kompletterar alltså mitigation och adaptation strategies varandra. Det ena kan inte hantera samtliga klimathotens effekter på egen hand, utan det krävs en kombination av båda för hanteringen av klimatförändringar på såväl kort som lång sikt. Det som framgår även här är att man talar om klimatförändringarna i termer av risker, och att på olika sätt minska sårbarheten för förändringar i klimatet. Detta i kombination med betydelsen av aktörer på olika nivåer, från lokalt till globalt, för att hantera problemet gör att IPCC är ett organ som placerar sig närmast human security diskursen. Även fast IPCC i rapporten inte konkret talar om klimatförändringar som ett hot mot människors säkerhet är det negativa konsekvenser för människor som står i fokus. De lösningar som föreslås – en kombination av *mitigation* och *adaptation strategies* – stämmer också överrens med vad som anges under human security diskursen i analysverktyget.

5.3. OECD och Världsbanken (de ekonomiska organen)

OECD och Världsbanken visade sig ha en hel del likheter i sina respektive definitioner av klimatproblematiken, vilket kan bero på att båda organen har ett ekonomiskt perspektiv på problemområdet och även ett liknande uppdrag: ”to build a low-carbon and climate resilient economy” respektive ”to promote inclusive growth and poverty reduction; strengthening the resilience of economies”. (OECD *Environmental Outlook 2050*; Worldbank SFDC). Båda organen integrerar ekonomisk tillväxt med hanteringen av klimathoten.

I Världsbankens rapport *Turn down the heat: why a 4°C warmer world must be avoided* intas en s.k. risk-approach där man talar om den globala uppvärmningen i termer av *vulnerabilities* med utvecklingsländer i fokus. Här nämns även klimatförändringar som en ”threat multiplier” som riskerar att förvärra förhållanden i redan utsatta områden:

/.../the impacts would undermine the ability of populations in Sub-Saharan Africa that are often already facing poverty and precarious conditions to adapt/... /the potential for climate change to act as a “**threat multiplier**”, potentially making such existing challenges as **water scarcity** and **food insecurity** more complex and irresolvable, is cause for particular concern. (World Bank, *Turn down the heat*, 2012: 62)

Att tala om klimatförändringar i termer av en ”threat multiplier” kan uppfattas som typiskt för national/geopolitical security diskursen, men genom att studera Världsbankens definitioner av klimatförändringar framgår att det inte handlar om hot mot den nationella säkerheten utan snarare om hot mot människors säkerhet. På Världsbankens websida finns en klar definition som uttrycker organets syn på klimathotens natur:

Climate change is expected to hit developing countries the hardest. Its effects/.../ pose **risks for agriculture, food, and water supplies**. At stake are recent gains in the fight against poverty, hunger and disease, and **the lives and livelihoods of billions of people** in developing countries. (worldbank.org: *Climate change and the World Bank*)

Av citatet ovan framgår ett tydligt human security perspektiv där människors säkerhet ställs i fokus. Konsekvenser av klimatförändringar för människors livsuppehälle och resurstillgångar är element som karaktäriserar human security diskursen. OECD intar en liknande position:

(Climate change) **threatens the basic elements of life for all people**: access to water, food production, health, use of land, and physical and natural capital. Inadequate attention to climate change could have significant social **consequences for human well-being, hamper economic growth**/.../ (OECD *Environmental Outlook 2050*, 2012: 72)

Gemensamt för organen är att de har ett fokus på att öka anpassningsförmågan (*resiliensen*) och minska sårbarheten (*vulnerabilities*) för förändringar i klimatet främst i utvecklingsländer. De uttrycker båda en s.k. holistisk syn på klimatförändringar som innefattar en hantering av klimatförändringar tillsammans med arbetet för en hållbar ekonomisk och social utveckling. OECD understryker: "Environmental challenges cannot be addressed in isolation but should be assessed in the context of other global challenges such as food and energy security and poverty alleviation." (s.28). Världsbanken, som främst fokuserar på utvecklingsländer i sitt arbete, uttrycker också denna bild av klimathoten:

The accelerating impacts of climate change are narrowing the options for sustainable development, shortening the time frame for addressing poverty, and requiring a move toward cleaner, more efficient and **equitable** patterns of growth. (World Bank, *Environmental Strategy*, 2012: 17).

Både OECD och Världsbanken integrerar på så sätt hanteringen av klimathotens utmaningar med arbetet för ekonomisk utveckling respektive fattigdomsbekämpning. Av citaten framgår också tydliga element av human security diskursen med avseende på de lösningar som krävs. Båda organen fokuserar på en hållbar ekonomisk utveckling (*green growth*) i sitt arbete som är rättvis (*equitable*) och inkluderar alla människor och länder. Detta stämmer överrens med den omfördelning av resurser som krävs för att bryta orättvisa mönster i samhället och förse människor med säkerhet i linje med human security diskursen.

Vidare ser både Världsbanken och OECD, även i likhet med IPCC, mitigation och adaption strategies som åtgärder vilka kompletterar varandra. Skillnaden är att de ekonomiska organen även lägger vikt vid kostnadseffektiva lösningar vad gäller mitigation efforts, och talar om kostnader av klimatförändringar: "The total costs of climate change will be lowest when both

mitigation and adaption occur together.” (OECD *Environmental Outlook 2050*: 109). Dock ställs mitigation efforts i fokus: ”...investing heavily in one option will undoubtedly reduce the need for investments in the other. Yet unlimited investments in adaption do not replace the need for mitigation.” (s.109). Mitigation efforts är de åtgärder som får mest uppmärksamhet av länder enligt de två organen och tar även stort utrymme i det material som har studerats. Dock framhävs att åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser går hand i hand med policys för anpassning till klimatförändringar (*Recent OECD work*, 2011: 11; worldbank.org). Adaption efforts ses som viktiga för att öka resiliensen i samhällen, främst utvecklingsländer som är mest utsatta för klimathoten, vilket går i linje med lösningar som föreslås inom human security diskursen.

Vad gäller uttryck för national/geopolitical security diskursen bland de två organen hittades endast få spår i Världsbankens rapport *Turn down the heat* (2012) som uttrycks:

Long-term shifts in the climate seem likely to **catalyze conflict** by creating or exacerbating food, water and energy scarcities, triggering population movements, and placing larger groups of people in **competition for more and more limited resources**. Increased climate variability, including the greater frequency of extreme weather events, will also complicate access to resources, thereby **exacerbating conditions that are conducive to promoting conflict**. (s.62)

I rapporten påpekas dock att förhållandet mellan klimatförändringar och konflikter som ovan är ett underutforskat område och att väldigt få studier kan kvantifiera dessa förhållanden. I det analyserade materialet från OECD nämns inga liknande kopplingar mellan klimathoten och risken för konflikter. Däremot talar OECD mycket i termer av ekonomiska intressen samt hur länder ska integrera mitigation och adaption strategies i nationella policys. Man talar inte om klimatförändringar som ett direkt hot mot nationella intressen, men precis som Världsbanken menar man att: ”The economic costs of climate change and climate variability will be large, making it even more challenging to address issues of poverty and environmental degradation.” (World Bank, *Environmental Strategy*, 2012: 19). Detta skulle kunna tolkas som ett hot mot ekonomisk tillväxt som är ett element inom national/geopolitical security diskursen. Men då organen fokuserar på att reducera sårbarheten och öka anpassningsförmågan i länder, vilket inkluderar fattigdomsbekämpning, stämmer organen bättre in på human security diskursen.

Den dominerande diskursen bland båda organen är human security. OECD pratar mycket om mat, vatten och energisäkerhet i rapporten *Environmental Outlook 2050*. Ett exempel kring vattenrelaterade katastrofer som illustrerar hur OECD konkret talar i termer av konsekvenser för människors säkerhet: ”Many people already have to use water that is inadequate in both

quantity and quality. The stress from droughts and floods threatens their security even further.” (s.221). Även Världsbanken uttrycker liknande genom:

The projected impacts on water availability, ecosystems, agriculture, and human health could lead to large-scale displacement of populations and have adverse consequences for **human security** and economic and trade systems. (World Bank, *Turn down the heat*, 2012: 17)

Både OECD och Världsbanken ger alltså tydliga uttryck för human security diskursen som illustreras genom citaten ovan. Det finns dock vissa inslag av national/geopolitical security hos båda organen genom uttryck främst för ekonomisk tillväxt, t.ex. ”hamper economic growth”; ”consequences for economic and trade systems”. Men dessa framträder samtidigt som uttryck för människors säkerhet. Organen talar övervägande i termer av konsekvenser för människors hälsa, säkerhet och livsuppehälle genom fokus på tillgången till livsnödvändiga resurser såsom vatten, mat och energiresurser i dokumenten som har analyserats. Texterna av båda organen genomsyras av element som är typiska för human security diskursen inte bara vad gäller klimathotens natur och vilkas säkerhet som står på spel, men också vilka aktörer som står i fokus för hanteringen av problemet och eventuella lösningar.

De aktörer som ställs i fokus vad gäller ansvaret att agera mot klimathoten är för OECD i första hand stater, eftersom deras rekommendationer främst riktar sig till OECD-länder och ”emerging economies” men uttrycker samtidigt: ”Governments need to work more effectively with non-government actors such as businesses, civil society organizations and the scientific community.” (OECD *Environmental Outlook 2050*, 2012: 31). Världsbanken trycker på ett fortsatt samarbete med den privata sektorn och utvecklingspartners i arbetet med att reducera utvecklingsländers sårbarhet för klimathoten, och betonar även vikten av ett globalt samarbete för hanteringen av klimathoten (World Bank *Environmental Strategy*, 2012: 4). Båda organen trycker alltså på betydelsen av aktörer på olika nivåer för hanteringen av klimatproblematiken, och ingen av dem förlitar sig enbart på stater och i synnerhet inte på militära resurser.

5.4. UNEP (miljöorganet)

UNEP definierar klimathoten som en ”stressfaktor” och talar om konsekvenserna i termer av:

Climate change is one of the major challenges of our time and adds considerable stress to our societies and to the environment. From shifting weather patterns that threaten food production, to rising sea levels that increase the risk of catastrophic flooding, the impacts of climate change are global in scope and unprecedented in scale. (UNEP *Climate Change*)

I likhet med OECD, och framförallt Världsbanken, fokuserar UNEP på att öka resiliensen i samhällen för att stärka länders anpassningsförmåga till klimatförändringar, arbetar för ”low-

carbon societies” och integrerar hanteringen av klimathoten med ekonomisk utveckling och fattigdomsbekämpning (UNEP *Climate change*). Klimatförändringar uttrycks som ett hot mot utvecklingsländer som är särskilt sårbara pga. deras beroende av naturresurser och begränsade förmåga att hantera förändringar i klimatet, vilket hotar fortsatt fattigdomsbekämpning (Ibid). Till skillnad från de ekonomiska organen arbetar UNEP även med förebyggande åtgärder för naturkatastrofer och konflikter i utvecklingsländer och talar därmed om klimatförändringarna både i termer av negativa konsekvenser för människor och som ett direkt hot mot staters stabilitet, internationell fred och säkerhet. I *UNEP Annual Report 2012* talar man i termer av *vulnerabilities* vad gäller vatten, mat och energisäkerhet för människor i sårbara länder i t.ex. Afrika, men talar samtidigt om naturresurskonflikter mellan och inom stater till följd av ökad resursknapphet. I rapporten uttrycks: ”UNEP aims to minimize threats to human wellbeing from the environmental causes and consequences of disasters and conflicts”, vilket tydligt illustrerar att det är människors säkerhet som står på spel.

Vad gäller UNEPs definition av klimathotens natur finns inslag av både national/geopolitical security diskursen och human security diskursen. UNEPs Executive Director Achim Steiner talar om klimatförändringar som ett säkerhetshot i form av fem huvudsakliga ”dimensioner”: resursknapphet, sårbara kustområden, extrema väderförhållanden, migration och konkurrens om delade naturresurser, vilka alla är nära sammankopplade (NATO Review). Genom dessa fem dimensioner uttrycks element från såväl national/geopolitical security som human security diskursen. På basis av innehållet i dessa fem dimensioner är det dock svårt att avgöra vilken diskurs som egentligen är den dominerande hos UNEP.

I rapporten *From conflict to peacebuilding* (2009) framgår element från national/geopolitical security diskursen som tydligast, då man här lägger särskilt fokus på klimatförändringar som en potentiell bidragande orsak till konflikter:

*/.../the potential consequences of climate change for water availability, food security, the prevalence of disease, coastal boundaries, and population distribution are also increasingly seen as threats to international security, **aggravating existing tensions and potentially generating new conflicts.** (UNEP *From conflict to peacebuilding*, 2009: 8)*

Men man talar också om konsekvenserna för människor till följd av ökad knapphet i resurser, och andra ”environmental stresses” som i det här fallet kan tänkas syfta på klimatförändringar (se UNEPs definition av klimathoten s.24), tillsammans med uttryck för konflikter:

/.../the exploitation of natural resources and related environmental stresses can be implicated in all phases of the conflict cycle, from contributing to the outbreak and perpetuation of

violence to undermining prospects for peace. In addition/.../(conflicts) can lead to **environmental risks that threaten people's health, livelihoods and security.** (s.5)

Ett exempel som tas upp i rapporten är naturresurskonflikter i Darfur där klimatförändringar har varit en viktig bidragande faktor till utbrottet av våldsamma konflikter. Här illustreras att även om man pratar om konflikter och hot mot staters stabilitet lyfts fortfarande negativa konsekvenser för människor fram: "...recurring drought has fostered violent competition in a region where some 75 percent of the population are directly dependent on natural resources for their livelihoods." (s.9) Även i en rapport som fokuserar specifikt på konflikter framgår alltså tydliga element från human security diskursen. Eftersom UNEP i övriga dokument till övervägande del fokuserar på negativa konsekvenser för människor, och ställer människors säkerhet konkret i fokus, drar organet fortfarande mer åt human security diskursen. Trots att element från national/geopolitical security diskursen framgår betydligt tydligare hos UNEP i jämförelse med de ekonomiska organen och IPCC, där konflikter och staters stabilitet knappt nämns, är det svårt att påstå att denna skulle vara dominerande. Detta också mot bakgrund av de lösningar som föreslås och vilka aktörer som ställs i fokus för hanteringen av klimathoten.

Precis som OECD, Världsbanken och IPCC fokuserar UNEP på en kombination av adaptation och mitigation strategies. Gemensamt för UNEP och de ekonomiska organen är betoningen på "green economy"; genom att satsa på långsiktiga lösningar som t.ex. skifte till förnyelsebara energikällor och investeringar i ny teknik gynnas samtidigt den ekonomiska tillväxten. Detta är ett exempel på hur mitigation strategies ställs i fokus i linje med human security diskursen. Ingen av organen ovan lägger fokus på kortsiktiga adaptation strategies för att skydda nationella intressen men det finns vissa inslag hos UNEP, då organet arbetar med konfliktförebyggande åtgärder i utvecklingsländer (genom UNEPs Environmental Cooperation for Peacebuilding Programme (ECP)). Men som anges även här är det människors säkerhet som står i fokus vad gäller hantering av konflikter och naturkatastrofer: "Assessments to gauge the risks posed by these environmental impacts on human health, livelihoods and security form the foundation of UNEP's response." (UNEP *Annual Report 2012*: 35).

Eftersom UNEP, i likhet med Världsbanken och OECD, fokuserar på att assistera länder i sitt arbete ställs automatiskt stater i centrum: "The UNEP objective is to strengthen the ability of countries to integrate climate change responses into national development processes." (UNEP *Medium-term Strategy*: 10). Att på olika sätt integrera åtgärder för hantering av klimathoten i nationella policys inom olika sektorer är något som är gemensamt för samtliga organen. Dock framhäver även UNEP vikten av internationellt samarbete mellan aktörer på olika nivåer:

Good environmental governance takes into account the role of all actors/.../From governments to NGOs, the private sector and civil society, cooperation is critical to achieving effective governance that can help us move towards a more sustainable future. (UNEP *Environmental governance*: 2)

Detta i linje med att det inte finns någon bestämd aktör som är ansvarig för hanteringen av klimathoten inom human security diskursen; såväl stater som andra t.ex. ovan nämnda aktörer delar på ansvaret. Vad gäller betydelsen av militära resurser framgår inte detta hos UNEP, men man talar däremot om att integrera naturresurser och miljöproblem i FN:s ”peacebuilding strategies” för att ta hänsyn till dessa som en bidragande orsak till konflikter (UNEP *From conflict to peacebuilding*, 2009: 5). Detta är visserligen ett element från national/geopolitical security diskursen. Men till skillnad från NATO, som behandlas närmare nedan, är element från human security diskursen fortfarande mest framträdande hos UNEP.

5.5. NATO (säkerhetsorganet)

NATO ger precis som UNEP, men till skillnad från OECD, Världsbanken och IPCC, konkreta uttryck för klimatförändringar som ett säkerhetshot – mot både människor och stater. Dock är element från national/geopolitical security diskursen mer framträdande än hos UNEP. I ett tal av NATOs generalsekreterare beskrivs klimatförändringar som en speciell utmaning: ”The science is not yet perfect. The effects are just starting to be visible, but it’s difficult to pin down what’s actually changing because of climate change. The timelines are not clear either.” (nato.int: Speech by NATO Secretary General, 2009). I likhet med de övriga organen ser NATO klimathoten som en global utmaning och förespråkar att vi agerar nu. Detta är ett gemensamt budskap bland samtliga organen; agera nu för att slippa betala mer senare – ju mer vi väntar desto högre blir kostnaderna för mitigation och adaptation efforts i framtiden.

NATOs Generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen pratar vidare i sitt tal om konsekvenser av klimatförändringar i termer av säkerhetshot; extrema väderfenomen som översvämningar och stormar orsakar katastrofer, höjda havsnivåer och torka kommer att tvinga populationer att flytta på sig. Dessa människor kommer flytta till områden där det redan finns knapphet i resurser, och orsaka ytterligare instabilitet som i sin tur kan leda till konflikter. Vidare talar Rasmussen om situationen i Darfur, där den extrema torkan har tvingat folk att flytta på sig och varit en bidragande orsak till konflikter. Han talar också om Arktis och konkurrens om tillgången till resurser som tills nu varit täckta under isen. Att tala om naturresurskonflikter och miljöflyktingar såsom NATOs generalsekreterare gör illustrerar typiska element inom national/geopolitical security diskursen. Även när han talar om minskad matproduktion till

följd av klimatförändringar i utvecklingsländer påminner han om utbrott av hungerkravaller. Konflikter och staters stabilitet är något som genomsyrar Rasmussens tal och visar en bild av NATO som ett säkerhetsorgan där national/geopolitical security diskursen dominerar. Även fast konsekvenser för människor till följd av klimatförändringar framgår implicit, ligger fokus på nationell säkerhet och staters stabilitet snarare än människors säkerhet.

Vad gäller tänkbara lösningar föreslår NATO i första hand att adressera roten till problemet först – den globala uppvärmningen. Något som framförallt Världsbanken också trycker på i sin rapport *Turn down the heat* (2012), men åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser är en prioritet även bland övriga organ. Däremot lägger NATO vikt vid betydelsen av militära resurser och kortsiktiga adaptation strategies i syfte att minska risken för naturresurskonflikter. NATO föreslår t.ex.: “Governments should engage diplomatically to work out arrangements to share resources before scarcity makes sharing a political problem.” (nato.int: Speech by NATO Secretary General, 2009). Detta i samband med spänningar mellan länder som delar gemensamma vattenresurser, såsom t.ex. flertalet länder i Mellanöstern. Vad gäller militärens roll i det hela uttrycker NATOs generalsekreterare följande:

When it comes to climate change, building security doesn't only mean with the military. But it also **doesn't exclude the military** either; on the contrary, our traditional security structures will have an important role to play. (nato.int, *Speech by NATO Secretary General*, 2009)

Även fast militären inte sätts helt och hållet i fokus för att bära ansvaret för klimathoten ses militära resurser som betydelsefulla medel, vilket ger tydligt uttryck för national/geopolitical security diskursen. Klimathoten bör enligt NATO också integreras bättre i nationella försvars- och säkerhetsstrategier, vilket vidare ställer stater i centrum för hanteringen av klimathoten. Det finns dock element av human security diskursen vad gäller vilka aktörer som ska möta utmaningen: “It has to be a true team effort: civilian and military, public sector and private companies as well – all talking together, and working out mutually reinforcing efforts.” (Ibid) Även NATO förlitar sig därmed inte enbart på stater som viktiga aktörer i likhet med övriga organ, dock är militären inte en aktör som ryms inom human security diskursen. Till skillnad från övriga organ trycker NATO på att integrera klimathoten i nationella försvarsstrategier, och belyser även vikten av att öka den militära kapaciteten hos länder för en bättre beredskap inför potentiella naturkatastrofer.

Att NATO talar om klimatförändringar främst i termer av hot mot den nationella säkerheten, snarare än vulnerabilities som berör människors sårbarhet, gör att organet placerar sig närmast

national/geopolitical security diskursen. Men det finns också några element av human security diskursen; negativa konsekvenser för människor framgår implicit och det är inte endast stater som ansvarar för att agera mot klimathoten. Den nationella säkerheten står dock fortfarande i fokus genom betoningen på naturresurskonflikter och staters stabilitet samt militären som en viktig aktör i sammanhanget.

6. Slutdiskussion

Resultatet av undersökningen visar att det finns skillnader i hur de internationella organen gör kopplingen mellan klimathoten och säkerhetsfrågor. Dessa skillnader är tydligast vad gäller NATO i kontrast till de övriga organen, men det finns även skillnader i hur UNEP och de ekonomiska organen säkerhetiserar klimatfrågan. Den dominerande diskursen bland organen visade sig vara human security, vilket är ett förväntat resultat i linje med Detraz och Betsills (2009) forskningsresultat. Däremot visade analysen också att de två diskurserna ofta används i kombination med varandra – inslag av national/geopolitical security diskursen förekom bland såväl UNEP som de ekonomiska organen (UNEP lyfter fram potentiella naturresurskonflikter medan de ekonomiska organen talar om ekonomisk tillväxt). Hos NATO fanns snarare inslag av human security diskursen. Att frågor om människors säkerhet endast nämns förutsatt att de kopplas till naturresurskonflikter eller staters stabilitet i första hand, som Detraz (2011) menar är en möjlig tolkning av att diskurserna kombineras, stämmer dock inte helt in på resultatet av denna studie – IPCC, Världsbanken och OECD visar väldigt få inslag av de senare elementen överhuvudtaget. Att human security diskursen är mer framträdande bland dessa organ, även inkluderat UNEP, går i linje med det som Barnett (2009) förutspått.

Vad ger de internationella organens definitioner av klimatförändringar i förhållande till säkerhetsfrågor för implikationer för hanteringen av klimathoten?

För att återvända till en viktig del av syftet med studien; det är inte att det finns olika sätt att göra kopplingen mellan klimathoten och säkerhet som är det centrala, utan att olika tolkningar (diskurser) legitimerar vissa lösningar och vilka aktörer som tar ansvar. Som studien har visat är detta av betydelse även för internationella organs definitioner av klimatproblematiken. Alla organ, undantaget NATO, intar en tydlig human security position genom att ställa människors säkerhet i centrum, vilket innebär att hanteringen av klimathoten bland organen inte fokuserar på våldsamma konflikter eller staters stabilitet i första hand. Detta är något som mot bakgrund av tidigare forskning kan ses som positivt för hanteringen av klimatproblematiken eftersom de

lösningar som föreslås, och det fokus som sätts på den nationella säkerheten av aktörer inom national/geopolitical security diskursen, inte motsvarar klimathotens utmaningar (McDonald 2013, Detraz 2011, Detraz & Betsill 2009). Om national/geopolitical security diskursen hade visat sig vara mer framträdande bland UNEP och de ekonomiska organen, eller om organ som t.ex. NATO eller OECD får ett större inflytande i den globala klimatpolitiken, finns en risk att policys riktas åt kortsiktiga lösningar för att förhindra naturresurskonflikter och bevara staters stabilitet snarare än att skydda människors säkerhet. Om OECD får ett större inflytande kan aktörerna börja tala allt mer i termer av ekonomiska intressen och kostnadseffektiva lösningar, medan NATO kan påverka debatten genom att lyfta fram potentiella naturresurskonflikter och betydelsen av militära resurser. Detta kan leda till att människors säkerhet undermineras, eller ställs i bakgrunden för nationella intressen, och kan (med avseende på NATO) även resultera i att stater legitimeras vidta extrema säkerhetsåtgärder i linje med Köpenhamnskolans teori om säkerhetisering. Ett skifte till national/geopolitical security diskursen är därför, enligt tidigare forskning, inte något önskvärt men som resultatet av denna studie har visat är human security diskursen den dominerande bland de internationella organen, vilket är en bra förutsättning för hanteringen av klimathoten.

Att organen tolkar och talar om klimatproblematiken utifrån human security diskursen gör att klimathoten definieras som ett *collective action* problem, inte som något som är upp till varje enskild stat att lösa. Men även bland de aktörer där national/geopolitical security diskursen är mer framträdande (NATO och UNEP) definieras klimathoten som ett globalt problem där ansvar krävs av olika aktörer från lokal till global nivå. Stater ställs dock i fokus av samtliga organen genom att betona vikten av att integrera olika åtgärder för hantering av klimathoten i nationella policys. Detta kan förstås mot bakgrund av Barnett och Adgers argument om att stater fortfarande har en viktig roll att förse människor med säkerhet, men också för att nationella policys ofta är det första steget i hanteringen av ett miljöproblem. Genom sin makt att förändra staters preferenser har IOs här en möjlighet att förändra staters fokus från den nationella säkerheten, som är dominerande bland stater enligt tidigare forskning, till åtgärder som tar större hänsyn till människors sårbarhet – inte bara inom det egna landets gränser.

Gemensamt för de IOs som har studerats är att samtliga ställer utvecklingsländer i fokus vad gäller klimathotens utmaningar, vilket är ett exempel på IOs *fixing of meanings* och *power of classification* där en viss grupp människor ställs i fokus för säkerheten. Att utvecklingsländer kommer drabbas hårdast av klimatförändringar finns det en rådande vetenskapligt understödd konsensus om på den globala politiska arenan. Bland flera IOs står åtgärder för ökad resiliens

i dessa områden i fokus; något som kan leda till större uppmärksamhet även i enskilda staters klimatpolicys genom IOs inflytande på staters intressen och deras roll som skapare av normer.

Genom att sätta etiketter på den sociala tillvaron sätter IOs även gränserna för internationell klimatpolitik. Vem eller vilkas säkerhet som står på spel och hur klimathotens natur definieras uppmuntrar vissa politiska responser, vilka aktörer som tar ansvar för att agera mot hotet, och styr i sin tur utformningen av policys på såväl global som nationell nivå. Detta är något som är särskilt avgörande för hanteringen av klimathoten i redan utsatta områden, som är beroende av vilka åtgärder som föreslås under internationella klimatförhandlingar. Att aktörerna i denna studie tolkar klimatproblematiken främst utifrån human security diskursen är därför positivt, eftersom detta tolkningssätt ställer människors sårbarhet i fokus. De lösningar som föreslås innehåller åtgärder för ökad resiliens i sårbara samhällen som börjar bli allt mer framträdande bland olika aktörer, vilket även denna studie har visat. Men frågan är vad som sedan händer i implementeringsfasen av IOs och även staters policys – hur olika åtgärder implementeras och på vilket sätt dessa tar hänsyn till risker vad gäller människors säkerhet är något som kräver ytterligare forskning.

Vidare studier på området bör därför närmare undersöka implementeringen av internationella organs policys, samt deras inflytande på nationella policys mot bakgrund av att de har makten att förändra staters preferenser, men också att stater lyfts fram som viktiga aktörer vad gäller integrering av åtgärder för hanteringen av klimathoten i nationella policys. Studier av fler IOs bör även göras – av både traditionella miljöorgan och t.ex. regionala ekonomiska organ som har såväl direkt som indirekt inflytande på staters och individers förmåga att anpassa sig till klimatförändringar. Detta för att kunna dra ytterligare slutsatser kring IOs påverkan på den framtida hanteringen av klimathoten.

7. Källförteckning

- Barnett, J. (2003). Security and climate change. *Global Environmental Change*, 13, ss. 7-17.
- Barnett, J. (2009). Environmental Security. i R. Kitchin, & N. Thrift, *International Encyclopedia of Human Geography* (ss. 553-557). Elsevier Ltd.
- Barnett, J., & Adger, W. N. (2007). Climate change, human security and violent conflict. *Political Geography*: 26, ss. 639-655.
- Barnett, M., & Finnemore, M. (2004). *Rules for the world: international organizations in global politics*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Buzan, B., Wæver, O., & Wilde, J. d. (1998). *Security: a new framework for analysis*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner.
- Carrington, W., DeBuse, J., & Lee, H. (May 2008). The Theory of Governance & Accountability. The University of Iowa: Center for International Finance and Development.
- Detraz, N. (2011). Threats or Vulnerabilities? Assessing the Link between Climate Change and Security. *Global Environmental Politics*, 11:3, ss. 104-120.
- Detraz, N., & Betsill, M. M. (2009). Climate Change and Environmental Security: For Whom the Discourse Shifts. *International Studies Perspectives*, 10:3, ss. 303-320.
- Evans, J. (2012). *Environmental governance*. New York : Routledge.
- Finnemore, M. (1996). *National interests in international society*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Jørgensen Winther, M. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- McDonald, M. (2013). Discourses of climate security. *Political Geography*, ss. 42-51.
- Montini, M. (2011). The Impact of International Treaties on Climate. i M. Montini, & S. Bogdanovic, *Environmental Security in South-Eastern Europe: International Agreements and Their Implementation* (ss. 59-75). NATO Science for Peace and Security Series C: Environmental Security.
- Oels, A. (2013). Rendering climate change governable by risk: From probability to contingency. *Geoforum* 45, ss. 17-29.
- Pedrazzini, F. (2011). The Role of International Organisations. i M. Montini, & S. Bogdanovic, *Environmental Security in South-Eastern Europe: International Agreements and Their Implementation* (ss. 1-16). NATO Science for Peace and Security Series C: Environmental Security.

8. Appendix: Analyserat material

IPCC:

IPCC (2007). *Climate change 2007: Synthesis Report*. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Pachauri, R.K. and Reisinger, A. (eds.) IPCC, Geneva, Switzerland. Hämtad: 2013-04-18.

IPCC (2007). *Climate change 2007: Impacts, Adaption and Vulnearbility*. Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, (2007). M.L. Parry, O.F. Canziani, J.P. Palutikof, P.J. van der Linden and C.E. Hanson (eds.) Cambridge: Cambridge University Press. Hämtad: 2013-04-18.

IPCC (2007). *Climate change 2007: Mitigation of Climate Change*. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, (2007). B. Metz, O.R. Davidson, P.R. Bosch, R. Dave, L.A. Meyer (eds.) Cambridge: Cambridge University Press. Hämtad: 2013-04-18.

Världsbanken:

World Bank (2012). *Turn down the heat: why a 4°C warmer world must be avoided*. Washington DC: World Bank. Hämtad: 2013-04-21.

<http://documents.worldbank.org/curated/en/2012/11/17097815/turn-down-heat-4%C2%B0c-warmer-world-must-avoided>

World Bank (2012). *Development and Climate Change: A Strategic Framework for the World Bank Group*. (SFDDCC). Washington, DC: World Bank. Hämtad: 2013-04-23.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13222>

World Bank (2012). *Toward a green, clean and resilient world for all – A World Bank Group Environment Strategy 2012-2022*. Washington, DC: World Bank. Hämtad: 2013-04-21.
<http://go.worldbank.org/NLP85UZ8X0>

World Bank (2010). *World Development report 2010: Development and Climate Change*. Washington, DC: World Bank. 2013-04-23.
http://wdronline.worldbank.org/worldbank/a/c.html/world_development_report_2010/abstract/WB.978-0-8213-7987-5.abstract

Worldbank.org: *Climate change and the World bank*. Besökt: April 2013.
<http://www.worldbank.org/en/topic/climatechange>

OECD:

OECD (2012). *OECD Environmental Outlook to 2050*, OECD Publishing. Hämtad: 2013-04-22.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264122246-en>

OECD (2011). *Recent OECD work on climate change*. November 2011. OECD Publishing. Hämtad: 2013-04-22.

<http://www.oecd.org/env/cc/41810213.pdf>

OECD (2008). *Climate change mitigation – what we do?* OECD Publishing. Hämtad: 2013-04-23.

<http://www.oecd.org/env/cc/41751042.pdf>

OECD (2012) *Recent work on adaption to climate change*, April 2013. OECD Publishing. Hämtad: 2013-04-23.

<http://www.oecd.org/env/cc/Adaptation%20Brochure%20April%202013%20WEB.pdf>

UNEP:

UNEP (2013). *UNEP Annual Report 2012*. Kapitel 2: *Climate change*, Kapitel 3: *Disasters and conflicts*. Hämtad: 2013-04-14.

<http://www.unep.org/annualreport/2012/>

UNEP (2009) *From conflict to peacebuilding – The role of natural resources and the environment*. February 2009 UNEP. Hämtad: 2013-04-23.

http://www.unep.org/publications/search/pub_details_s.asp?ID=3998

NATO Review: *Environment as a peace policy*. Achim Steiner UNEP Executive Director. Besökt: April 2013.

http://www.nato.int/docu/review/2009/NATO_Change/Environment_PeacePolicy/EN/

UNEP *Climate change* (factsheet). Hämtad: 2013-04-14.

http://www.unep.org/gc/gc26/factsheet/pdfs/Climate_change.pdf

UNEP *Environmental governance* (factsheet). Hämtad: 2013-04-14.

<http://www.unep.org/pdf/brochures/EnvironmentalGovernance.pdf>

UNEP.org: *Linking environment and security*. Besökt: April 2013.

<http://www.unep.org/roe/KeyActivities/EnvironmentalSecurity/tabid/54360/Default.aspx>

NATO:

Speech by NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen on emerging security risks, Lloyd's of London 2009. Senast uppdaterad: 2009-10-01. Hämtad: 2013-04-24.

http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_57785.htm?selectedLocale=en